

meerdere malen zoo helder in het licht is gesteld, van heel den kosmos, het organische leven van plant en dier, de wereld van de ruimte en de beweging, ja, zelfs van de allerlaagste sfeer, die zich denken laat, de wereld der getallen in de wiskunde.

M.a.w. van al die sferen van het bestaande is niets opzichzelf onbelangrijk. Integendeel, in zover dat alles aan God onderworpen is, in zover, zooals het in Psalm 95 staat, dat alles naar Zijn wetten moet hooren, staan wij als Calvinisten daartegenover met een geheiligde belangstelling, die voor de belangstelling, die het humanisme ervoor heeft, niet behoeft onder te doen.

G. BRILLENBURG WURTH.

Verbetering. In het artikel van verleden week, kol. 1 regel 10 v.o. staat: Wakefield, lees: Warfield; kol. 3 regel 2 v.b. staat: in de wereld en zichzelf, lees: en de wereld in zichzelf.

UIT DE SCHRIFTEN

Vragen en zoeken.

Vraagt naar den Heere en Zijne sterkte. Zoekt Zijn aangezicht geduriglijk.

Psalm 105 : 4.

Hier hebt ge een vermaning van den Oud-Testamentischen zanger, die wel altoos voor onzen geest mag staan.

Want er is geen dag in ons leven, waarop wij niet zouden behoeven goddelijk hulpbetoon en de ervaring van Zijn kracht.

Maar thans toch in 't bijzonder.

Vraagt naar den Heere! Den Verbondsgod! Den grooten Helper en Redder van Israël! Den machtigen Verlosser van het Sion Zijns welbehagens! Abrahams Vriend, Jacobs Uithelper, Israëls Bewaarder! Den God van het tienvoudige wonder in Egypte, die Israël bevrijdde van het slavenjuk en Kanaän hun opende als het beloofde land!

Vraagt naar den Heere, Die aan Zijn gunstvolk voorrechten gaf boven duizenden. Die hen boven alle andere volken zegende met Zijn Verbond, dat van geen wankelen weet.

Zoo wekt Ps. 105 Israël op, om toch alleen den Almachtige aan te loopen en van Hem alle heil en hulp te verwachten.

Deze Psalm is niet maar een mooi lied, dat voor een deel althans, zeer bekend is in Gods Gemeenten, maar hij is een onderwijzing met illustraties, die ontleend zijn aan de roemrijke geschiedenis van het Bondsvolk.

Zoo moeten ook wij dien Psalm lezen, opdat hij zijn plaats vinde in de samenkomst van Christus' Gemeente en in 'thart van ieder kind des Heeren.

Bij 't lezen komt ge onder den indruk van Gods sterkte en almacht. Van Zijn onweerstaanbare bemoeienissen met Zijn uitverkorenen. En als van zelf maakt ge de opmerking dat dit heerlijk lied bewaard is, opdat het de eenwen door een bron van vertroosting wezen zou voor des Heeren kinderen.

Als er nu maar waarlijk een vragen is naar God! Een zoeken van Zijn aangezicht! Een begeerig uitzien naar zijn openbaring en daden. Een grijpen des geloofs naar de sterke armen van onzen trouwen Jehova!

Maar helaas, hoe weinig merkt ge daarvan! Vraagt niet schier heel de wereld naar de sterkte van het zienlijke; naar de macht van wat toch vergankelijk zal blijken te zijn?

En hoe vaak wordt zelfs in de gemeente nog gevonden het aangrijpen allereerst van wat voor oogen is; terwijl dan pas op het uiterste Gods hulp wordt ingeroepen!

Dat moest niet zoo zijn onder ons!

In dezen zijn we niet te prijzen!

Te minder waar toch zoo telkens blijkt, dat 'smenschelike heil ijdelheid is. Al wat de mensch sterk noemt, het is reeds zoo dikwijls bewezen onbetrouwbaar te zijn.

Heeft de oorlog en de tijd daarna niet bewezen, dat de sterkste dam der beschaving den invloed van den haat niet kan tegenhouden? Heeft de verdwazing van dezen tijd niet klaar getoond, dat alle menschelijke wijsheid, waarop wij zoo prat gingen, tenslotte bitter teleurstelt en geen bevrediging geven kan?

Heeft de Heere niet getoond de eenwen door de sterkte en uitredding Zijns volks te wezen?

Diezelfde kracht wil Hij ook nu voor Zijn volk openbaren, hun ten goede!

Diezelfde kracht zal eenmaal blijken de goddelijke dam geweest te zijn, waarop alle revolutie, alle vervolging, alle aanvechting, alle geweld des Satans te pletter is gelopen.

Van Gods sterkte verwachten wij de beteugeling van den wereldnood, de besturing van het wereldleven, de terugkeer van den wereldvrede en de wereldwelvaart. — ook de uitleiding van Zijn volk — de eeuwige ontsluiting van de zaligheid.

En daarom, wie weet dat de sterkte Godes is, die wanhoop niet.

Die overwint z'n twijfel, z'n aanvechting, z'n beproeving, z'n levensleed, door den geloofsblik op die onmetelijke en onverzettelijke al beheerschende macht van zijn Verbonds-God.

En die zoekt ook Zijn aangezicht, geduriglijk. Altoos weer. Met verlangen! Door het geloof. In den weg der Schriften. In de levende gemeenschap met den Heiland.

O, mocht heel ons leven, wat we zien en doorleven, ons altoos maar weer opwekken tot dat zoeken! Wie zijn wandel in de hemelen heeft, die weet, dat de sterke armen des Vaders hem nimmer loslaten. En dat de Heere zich vinden laat van allen die naar Hem vragen...

M'n lezer; is Gods kracht uw troost, of uw verschrikking?

Zoekt gij Hem altoos weer, — ondanks de wolken en de donkerheid, die rondom Hem zijn? Dan zult ge ervaren, dat wie op Hem vertrouwt, Hem vreest, Hem zoekt, niet ijdel hoopt, niet bouwde op een zandgrond, maar al zijn verwachting stelde op den Rots der eeuwen, die niet wankelt in der eeuwigheid.

Vrees niet, geloof alleenlijk.

A.

D.

KERKELUK LEVEN

Fascisten-politiek. Een tijdwoord voor „Jongeren“.

Onlangs las ik in een studentenblad een opmerking van een kritisch gemoed, dat blijkbaar zich niet „vinden“ kon in de poging, door ernstig wilende calvinisten van den laatste tijd weer ondernemen, om verschillende, zich opdringende, geestesuitingen te kenschetsen naar het wortelbeginsel, dat er in uitgewerkt was; welke poging geleid heeft, m.i. terecht, tot het oordeel, dat er veel „humanisme“ was in de huidige geestesbeweging; humanisme, dat lijnrecht tegenover het calvinisme staat. Wrevel over deze poging tot rechtvaardige naamgeving — onwilligen noemen zoo iets bij voorkeur etiketteren — gaf aan den schrijver in het studentenblad de opmerking in de pen, dat „humanistisch“ het nieuwste scheldwoord was.

Best mogelijk, dat dit niet zoo kwaad bedoeld is, als het lijkt. Studententaal moet men kunnen „lezen“. Maar als het wel zoo bedoeld zou zijn, als het er feitelijk staat, dan zou ik het met de opmerking niet eens zijn. Die het woord „humanisme“ tot kenschetsing van geestesstromingen gebruiken, „schelden“ doorgaans niet; en die werkelijk plegen te schelden, gebruiken het woord in veroordeelenden zin doorgaans niet. Rustige beschouwing dwingt tot de erkenning, dat er veel humanisme is, al heet het niet altijd zoo. Het feit, dat „De Stroom“ in zijn nieuwe gedaante zich thans eerlijk en open aandient als weekblad voor religieus humanisme, spreekt duidelijke taal, en is een eerlijke erkenning van de werkelijkheid, dat inderdaad door zeer velen wordt gegrepen naar een denkgrond, en een program-vorming, die in wezen humanistisch zijn. Men kan bij eerlijke vrijzinnigen tegenwoordig eerder klare taal hooren dan bij ethischen, en naar hen neigende critische geesten, die geen houvast hebben (ook niet in hun critiek).

Nu is de heer A. Janse iemand, die het in de kunst van dit als „schelden“ gescholden (!) bedrijf buitengewoon ver gebracht heeft. Hij is dan ook een eerlijk man, die niet van „kerkpolitiek“ tracht te laten leven, maar die, achter zijn Heiland aan zich beijverende tot klare herleiding van de verschijnselen naar hun eigenlijken oorsprong, zijn „etiketten“ zoo duidelijk van een opschrift voorziet, en ter bestemde plaatse aanplakt, dat van zelf de, ook al achter Christus aangedurfde, straks onmisbare huis-bezoek-vraag, over zijn lippen komt: wilt gij lieden ook niet heengaan? Wie dit vraagt, anno 1932, doet de zaak Gods zijn bescheiden dienst. En zichzelf legt hij, naast eenig kruislijden, ook den zegen van dat kruis op, al ontdekt hij dien eerst, als hij er is. Zijn kruis zal dan o.m. zijn, gezweven nu van gifspuiters-der-tong, dat men in zijn afwezigheid een sigaretje opsteekt, en tot elkaar van hem zegt: Jede Konsequenz führt zum Teufel. Zijn zegen daarin zal zijn, dat hij voor zich het beter weet, dan dit verlate spreekwoord. Een consequentie immers „bréngt“ nergens heen; noch „tot“ God, noch „tot“ den duivel. Want „God“ of „duivel“ zijn reeds verborgen aanwezig in het „begin(sen)“. Wie uit een goddelijk beginsel beginnende, bij den duivel „uit“ komt, was inconsequent. En wat het consequenties-trekken zelf aangaat: velen kunnen pas bij de consequentie merken, dat zij hun „begin“ hadden bij den duivel en tot hun consequentie door hem gekomen zijn. Omdat evenwel God in Zijn openbaring ons de oogen opent, niet voor Konsequenzen, maar voor „beginselen“, werkt er in de waarachtige „aannemers“ van die openbaring een hartstocht tot zuivere benoeming, en ontdekking, juist van „beginselen“. De minder scherpzienden, die pas uit consequenties, uit grofwaarneembare resultaten dus, kunnen zien, waar

een beginsel heenleidt, moesten dus liever hun sigaretje opbergen, en eens gaan luisteren, luisteren, naar wie de beginselen wil „beproeven“, o.m. naar dit dilemma (want er zijn er vele): is een bepaald beginsel humanistisch, of reformatorisch?

Dezen laatste „beproevingen“-arbeid nu heeft op een bepaald punt de heer Janse zoo goed verticht, dat hij op tijd, precies op tijd, een brochure heeft mogen doen verschijnen: „Nationaal-socialistische Fascisten-Politiek, gezien in den levensgang van Mussolini en in de propaganda zijner geestverwanten in Nederland“ (De Graafschap, Aalten). Precies op tijd, zei ik; want ieder weet, dat er een beweging onder „jongeren“ is, die, onder den indruk van het tieren der duivelen van communisme en van energie-looze wacht-maar-af-politiek, thans deze duivelen uit willen drijven door — andere duivelen; in dit geval door een principiële verwerpelijke fascistienpolitiek. Onze kerkelijke pers waarschuwt reeds, hier en daar, tegen deze nieuwere jongerengroep, die inderdaad op zeer concrete fouten wijst, precies het tegenbeeld vertoont van wat voor enkele tientallen jaren vele slappe-danige „jongeren“ verkozen, daardoor veler sympathie bij voorbaat heeft, maar leeren moet, ook in dezen, eens rustig te luisteren naar een opper-„scheldwoord“-meester; men weet nu wel, hoe ik dit bedoel.

Ik beveel met aandrang de lezing van dit geschrift aan. Of ik het met elk woord eens ben? Neen; enkele onderscheidingen van den auteur (b.v. bl. 12, 14) kan ik niet als geheel juist zien. Maar wat zou dat hier betoekenen? De heer Janse is in zijn wil-tot-„schelden“ zelf gezond; wie dien wil, dien nederigen geloofsmoed tot het vermoeden, ook onder broederen gehate, werk van „etiketteren“ (of christelijk profeteeren?) bezit, is in den wortel van zijn spreken waarachtig.

Daarom beteekent dit werk van 95 bladzijden ook meer dan een zakelijke ontdekking van wat achter nieuwere fascistische tendenzen ligt. Het kan tevens aan die „jongeren“, die nog geduld genoeg hebben, om te luisteren, tegelijk weer houvast geven, ook op ander terrein dan waarop zij in hun onstuimig verlangen hun gedachten lieten werken. Dit geschrift kan hun oog weer ervoor openen, dat het goed is, voor alle terreinen de dingen te „beproeven“; dat deze beproevingsarbeid nooit stil mag staan voor wie achter Christus, dien hoogsten Profeet, komen wil; kortom, dat zij, die als scheldwoorden-werpers gescholden worden, in de kern der zaak weer gezond geworden zijn, zelfs al zouden ze in onderdeelen fouten maken.

K. S.

„Kerkelijk exclusivisme“.

Een lezer van ons blad vestigt mijn aandacht op het hieronder in extenso overgenomen artikel van De Heraut. Hij meent n.l., dat dit artikel zou gericht zijn tegen wat ik in De Reformatie heb geschreven in verband met het kerkelijk vraagstuk, zooals het zich in Nederland voordoet; en acht deze zijn meening gerechtvaardigd door een herinnering aan het mij inderdaad niet onbekende feit, dat een docent aan de apeldoornsche theologische school getracht had, een openbare invitatie, hoe zonderling dan ook ingekleed, aan De Heraut te doen toekomen, om met name tegen wat ik hier schreef zijn stem te verheffen; of liever, om in den vorm van een openbare les zijn stem daarboven te verheffen.

Ik moet evenwel van dezen lezer in meening verschillen; bedoeld artikel kan m.i. niet geacht worden, noch rechtstreeks, noch zijdelings, te slaan, op wat ik hier geschreven heb, en evenmin een beantwoording zijn van de zonderlinge invitatie van den apeldoornschen schrijver.

De gronden voor deze meening zal ik achtereenvolgens aangeven.

Het Heraut-artikel vangt aldus aan:

Ons verwijt aan het adres van Dr Kromsigt, dat deze door zijn stelling, dat de Hervormde Kerk alleen de ware Kerk in Nederland is en alle andere kerken dus geen ware kerken zijn, een exclusivistisch standpunt innam, dat in den grond Roomsche is, heeft ons van twee zijden, van de Christelijk Gereformeerde Kerk en van de Gereformeerde Kerk in Hersteld Verband, de opmerking bezorgd, of onze Kerken niet zelf dit exclusivistische standpunt innemen en de pot dus den ketel verweet, dat hij zwart was.

Men ziet, hier wordt gehandeld over een standpunt, dat „de Gereformeerde KERKEN“ innemen. Niet over een meening van een redacteur van De Reformatie, die natuurlijk privaat sprekend, diens meening als die van „de Geref. Kerken“ (den pot) voor te stellen, lag wel zeer ver buiten de bedoeling van den bovenbedoelden chr. geref. schrijver. Blijken zijn bewoordingen doelt De Heraut dus op een andere ch. geref. „zijde“. Reeds hiermee valt de hypothese, alsof het artikel van De Heraut wilde voldoen aan de hoofdsche invitatie uit Apeldoorn. Dit laatste zinnetje is ietwat ironisch.

De Heraut vervolgt:

Nu zullen we zeker niet beweren, dat in onze Kerken niet wel eens door enkelen dit exclusivistische standpunt is ingenomen. Maar — en dat is het eerste antwoord — de „Heraut“ heeft dit nooit gedaan. Dr A. Kuyper heeft de pluriformiteit der kerk misschien zelfs in te sterken vorm geleerd, waarin vanzelf toch lag op-

geslot
kerk
bewee
was e
erken
tikele
dat, a
konde
organ
waren
dit of
den c
schijn
naam
geloof
wordt
ling
voor
kerk
om o
schou
Men
onze
bepaal
deel,
teit d
volgd
dat in
tegen
bepaal
geen re
— ma
hande
deze
raakt
kennen
schap
naam
nen. M
voorh
in een
als ker
Verve
En
zeer g
tische
doop
deze
werd
ginger
van d
van d
tot v
alleen
ken“
ken i
schien
het m
reeds

Ook
wordt
poging
van de
zuivere
gen er
is. Imm
toegd
geref. i
zware
en den
zelen.
chr. ge
toe te
Overi
die wij
niet te
of dire
streden
De He
eigen i
vermeld
Finde
Nab
vraagt
merke
leiden
met w
zegt. I
ter n
versie
aangel
hebb
van C
mag d
onze
zelf bl
Luther
kerk
Ook
merking
den re
rechtva
denken
bedoeld
waarin
moet w
kerk, d
— we
spreken
dra me
ringswe
landsgr
gebied